

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sl@regeringskansliet.se

Stärkt läkemedelsförsörjning i samverkan – Nationella åtgärder för fördelning, omfördelning och inköp vid brist (SOU 2026:22)

Diarienummer S2026/01107

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden.

Nationell funktion för samordning och inköp av läkemedel

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå en nationell funktion för inköp och samordning av läkemedel. Denna funktion föreslås inrättas som en nationell inköpscentral och ska tillgängliggöra läkemedel vid bristsituationer när andra åtgärder inte räcker. Utredningen föreslår att Socialstyrelsen ska få uppdraget att inrätta en nationell inköpscentral och skälet till det är att myndigheten är sektorsansvarig för beredskapsområdet hälsa, vård och omsorg och har ett helhetsperspektiv på hälso- och sjukvårdens försörjningsberedskap.

Inköpscentralen ska kunna köpa in läkemedel i ett normalläge, vid kris och vid höjd beredskap, till både hälso- och sjukvård och till djursjukvård.

Inköpscentralen kommer att bedriva upphandlingsverksamhet och ingå avtal för att säkerställa nationella behov av läkemedel.

Konkurrensverket har inga invändningar mot förslaget att Socialstyrelsen ska få uppdraget att inrätta en nationell inköpscentral. Konkurrensverket förutsätter att en eventuell framtida inköpscentral inrättas på sådant sätt att kriterierna i 1 kap. 14 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU) uppfylls. I utredningen konstateras att det är effektivt för upphandlande myndigheter att använda en inköpscentral, eftersom de genom att använda dess tjänster anses fullgöra sina skyldigheter enligt LOU. Det bör i sammanhanget påpekas att upphandlande

myndigheter, även om de använder en inköpscentral, likväl har ett eget ansvar för delar av förfaranden som upphandlande myndigheter själva genomför.¹

I linje med utredningens förslag anser Konkurrensverket att det är viktigt att inköpscentralen tillvaratar kompetens hos berörda aktörer kopplat till upphandlingsregelverket, läkemedel, avtalsrätt och distributionsfrågor.

Inköp av vissa läkemedel kan behöva samordnas nationellt

Utredningen föreslår att inköpscentralen bör kunna agera för statens räkning vid gemensamma internationella upphandlingar av läkemedel. Sverige kan bland annat genom möjligheter som ges i EU-rättsakter välja att ingå upphandling av läkemedel gemensamt med andra EU-länder, vilket kan stärka möjligheten att få tillgång till läkemedel när det råder kritisk brist.

Konkurrensverket delar utredningens bedömning att enskilda regioner kan få det svårt att konkurrera med andra länders nationella upphandlingar, och att det därför är lämpligt att staten samordnar regionernas nationella inköp vid läkemedelsbrist. Konkurrensverket konstaterar att Sverige, bortsett från under covid-19 pandemin, i liten utsträckning deltagit i internationella upphandlingar av läkemedel. Enligt utredningen kan en orsak till detta vara att Sverige inte haft en utpekad nationell aktör som kunnat agera när det behövts gemensamma inköp. Konkurrensverket menar därför att det kan finnas goda skäl för inköpscentralen att, inom ramen för sitt uppdrag, prioritera det proaktiva arbetet med att Sverige bör delta i större europeiska/internationella upphandlingar av läkemedel.

I övrigt har Konkurrensverket inga synpunkter på utredningens förslag.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Marie Östman. Föredragande har varit rådet Leif Nordqvist.

¹ 7 kap. 13 § andra stycket LOU.